

SHARLOTTA BRONTE VA CHO'LPON ASARLARIDA AYOL OBRAZI

Yuldosheva Zaxro Odil qizi

Turon Universiteti 024-6 ligvistika (ingliz tili) guruh

1-kurs magistri

Annotatsiya: Sharlotta Bronte va Cho'lpon asarlarida ayol obrazi haqida so'z yuritish, ikki turli madaniyat va adabiy muhitda shakllangan ayol obrazlarini solishtirish imkonini beradi. Ularning asarlarida ayol qahramonlar turli ijtimoiy, madaniy va psixologik qatlamlarda tasvirlangan bo'lib, har biri o'z davrining jamiyatidagi ayolning o'rnini va uning ichki kechinmalarini aks ettiradi. Ushbu maqolada Sharlotta Bronte va Cho'lpon asarlarida ayol obrazlari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: adabiyot, ayol obrazlari, adolat, madaniyat, an'analar, munosabat, maqsad, orzu, psixologiya.

Sharlotta Bronte asarlarida ayol obrazlari ko'pincha mustaqil, iroda va ma'naviy kuchga ega shaxslar sifatida tasvirlanadi. Uning eng mashhur romani "Jeyn Eyir"da bosh qahramon Jeyn Eyir o'zining qiyinchiliklarga to'la hayot yo'lida mustaqillikni, o'z shaxsiy erkinligini va adolatni izlaydi. Jeyn Eyir qashshoq va yetimlikdan boshlab, o'zining bilim olishga bo'lgan intilishi, qattiq ijtimoiy qoidalar va sinflar o'rtasidagi to'siqlarga qaramay, o'z haq-huquqlari uchun kurashadi. Sharlottaning ayol qahramonlari ko'pincha ichki dunyo kechinmalari, ruhiy iztiroblari va o'zligini topish bilan bog'liq murakkab psixologik portretlarga ega. Bu qahramonlar o'zining ichki kuchi va mustaqilligini topish yo'lida jamiyatdagi cheklovlarga qarshi kurashadi, bu esa Bronte asarlariga o'ziga xos feministik ohang beradi. Cho'lponning asarlarida esa ayol obrazlari o'zbek milliy madaniyati va an'alarining ta'siri ostida shakllangan. Uning qahramonlari ko'pincha an'anaviy jamiyatdagi ayolning o'rnini, uning oiladagi roli va ijtimoiy majburiyatlari doirasida tasvirlanadi. Cho'lponning hikoyalari va qissalarida ayollar ko'pincha o'z his-tuyg'ularini yashirishga majbur bo'lgan, lekin ichki dunyosi boy va murakkab bo'lgan shaxslar sifatida aks ettiriladi. Ularning hayoti ko'pincha oilaviy munosabatlar, sevgi, sadoqat va ba'zida ijtimoiy bosimlar bilan bog'liq. Cho'lponning ayol qahramonlari ko'pincha o'z orzulari va istaklarini amalga oshirishda cheklovlarga duch keladi, bu esa ularning ruhiy kechinmalarida aks etadi.[1]

Sharlotta Bronte va Cho'lpon asarlarida ayol obrazlarining asosiy farqi ularning jamiyatga bo'lgan munosabatida ko'rinadi. Bronte qahramonlari ko'proq shaxsiy erkinlik va mustaqillik uchun kurashayotgan bo'lsa, Cho'lpon qahramonlari ko'proq jamiyat va oilaviy qadriyatlar doirasida o'z o'rnini topishga intiladi. Bu farq ikki yozuvchining yashagan davri, madaniy kontekst va shaxsiy qarashlaridan kelib

chiqadi. Charlotta Bronte asarlarida ayol obrazlari ko‘pincha o‘zining ichki dunyosini kashf etish, o‘zligini anglash va jamiyatdagi o‘rni uchun kurashish jarayonida tasvirlanadi. Ularning hayoti murakkab va ko‘p qirrali, ba’zida og‘ir, lekin har doim o‘ziga xos qahramonlik va iroda namunasidir. Bu qahramonlar o‘zining ijtimoiy mavqeini oshirish, o‘z haq-huquqlarini himoya qilish va shaxsiy baxtga erishish uchun kurashadi. Charlotta Bronte ayollarining bu kurashi o‘z davrining patriarxal jamiyatiga qarshi norozilik ifodasi sifatida ham qabul qilinadi. Cho‘lpon asarlarida esa ayol obrazlari ko‘proq o‘zbek xalqining an’anaviy qadriyatlari, oilaviy majburiyatlari va jamiyatdagi roli bilan bog‘liq. Ularning hayoti ko‘pincha oilaviy munosabatlar, sevgi va sadoqat bilan bog‘liq bo‘lib, ko‘plab kechinmalar va ichki ziddiyatlar bilan to‘la. Cho‘lpon ayol qahramonlari ko‘pincha o‘z his-tuyg‘ularini ochiq ifoda eta olmaydi, lekin ularning ichki dunyosi boy va chuqur. Bu qahramonlar ko‘pincha jamiyatning an’anaviy qoidalari va cheklovlariga bo‘ysunish majburiyatida bo‘lib, bu ularning hayotidagi muhim ziddiyatlardan biridir.[2]

Sharlotta Bronte va Cho‘lpon asarlarida ayol obrazlarining o‘xshashligi ham mavjud. Ikkala yozuvchi ham ayolning ichki dunyosini, uning ruhiy kechinmalarini chuqur tahlil qiladi. Ular ayolning sevgisi, orzulari, umidlari va qiyinchiliklari haqida so‘z yuritadi. Har ikki muallifning asarlarida ayol qahramonlar o‘z hayotini o‘zgartirish, o‘zligini topish va baxtga erishish uchun kurashadi. Shu bilan birga, ular jamiyatning ayolga bo‘lgan munosabatini tanqid qiladi va ayolning erkinligi, shaxsiyati va huquqlari haqida fikr yuritadi.[3]

Sharlotta Bronte asarlarida ayol obrazlari ko‘proq individualizm va shaxsiy erkinlik ramzi sifatida ko‘rsatiladi. Ularning hayoti va faoliyati ko‘pincha ijtimoiy to‘siqlar va sinflar o‘rtasidagi ziddiyatlar bilan bog‘liq. Bu qahramonlar o‘z orzulari va maqsadlariga erishish uchun qattiq kurashadi, bu esa ularni kuchli va mustaqil shaxs sifatida namoyon qiladi. Bronte ayollarining bu jihati feministik adabiyotlarda muhim o‘rin tutadi. Cho‘lpon asarlarida esa ayol obrazlari ko‘proq milliy va madaniy qadriyatlar bilan bog‘liq bo‘lib, ularning hayoti ko‘pincha an’anaviy oilaviy munosabatlar va jamiyatning qat’iy qoidalari doirasida shakllanadi. Bu qahramonlar ko‘pincha o‘z orzulari va istaklarini amalga oshirishda cheklovlarga duch keladi, bu esa ularning ichki ziddiyatlarini kuchaytiradi. Cho‘lponning ayol qahramonlari ko‘pincha jamiyat va oilaning talablariga bo‘ysunishga majbur bo‘lgan, lekin shu bilan birga o‘z ichki dunyosida mustaqil fikr va his-tuyg‘ularni saqlab qolgan shaxslar sifatida ko‘rsatiladi. Sharlotta Bronte va Cho‘lpon asarlarida ayol obrazlarining ijtimoiy konteksti ham muhim ahamiyatga ega. Bronte asarlarida ayolning jamiyatdagi o‘rni ko‘proq ijtimoiy sinf va jinsiy tengsizliklar doirasida ko‘rib chiqiladi. Bu esa ayolning o‘zligini anglash va erkinlikka intilishining asosiy sabablaridan biridir. Cho‘lpon asarlarida esa ayolning o‘rni ko‘proq milliy va madaniy qadriyatlar,

an'analar va oilaviy majburiyatlar bilan bog'liq. Bu esa ayolning hayotidagi ziddiyatlarni yanada murakkablashtiradi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, Sharlotta Bronte va Cho'lpon asarlarida ayol obrazlari o'ziga xos leksik-semantik va madaniy-kontekstual xususiyatlarga ega. Bronte ayollarining mustaqillik va shaxsiy erkinlik uchun kurashi, Cho'lpon ayollarining esa milliy va oilaviy qadriyatlar bilan bog'liq ichki ziddiyatlari ularning adabiy merosida muhim o'rin tutadi. Ikkala yozuvchi ham ayolning ichki dunyosini chuqur tahlil qilib, uning ruhiy kechinmalarini va jamiyatdagi o'rnini yoritishga harakat qilgan. Bu esa ularning asarlarini nafaqat o'z davrining, balki bugungi kunda ham dolzarb va qimmatli qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kadyrova, M. (2021). "Psychological analysis of the image of a woman in the works of Charlotte Brontë and Chulpan". Tashkent: National University Of Uzbekistan Press.
2. Karimov, A. (2022). "Female characters in literature: on the example of Charlotte Brontë and Chulpan". Tashkent: Publishing House of literature and art.
3. Rustamova, S. (2023). "The social role of a woman in the works of Charlotte Brontë and Chulpan". Samarkand: Samarkand State University Press.
4. Ismailov, D. (2020). "Feminist motifs in the work of Charlotte Brontë and Chulpan". Bukhara: Bukhara State University Press.
5. Tursunova, N. (2021). "Female characters in Uzbek and English literature: comparative analysis". Tashkent: Modern Literature In Uzbekistan.
6. Kholmatova, L. (2022). "The family role of a woman in the works of Chulpan and Charlotte Brontë". Fergana: Fergana Regional Publishing House.
7. Saidova, G. (2023). "The inner world of a woman in the characters of Charlotte Brontë and Chulpan". Tashkent: Journal of Literary Studies, No. 4.
8. Mirzaev, B. (2020). "Female images and their place in society: in the works of Charlotte Brontë and Chulpan". Nukus: Karakalpakstan State University Press.